

HİTABET VE MESLEKİ UYGULAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

8. HİTABET VE MESLEKİ UYGULAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

8.1. HİTABET VE MESLEKİ UYGULAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

Anadolu imam hatip liseleri 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu 32. Maddesinde bu okullar; imamlık, hatiplik, Kur'an kursu öğreticiliği gibi dinî hizmetlerin yerine getirilmesiyle görevli elemanları yetiştirmek üzere "hem mesleğe hem de yükseköğrenime hazırlayıcı programlar uygulayan öğretim kurumları" olarak tanımlanmaktadır.

Din görevliliği; alan bilgileri yanında, bu bilgileri başkalarına aktarmaya yardımcı olacak özel yöntem ve teknikleri bilmeyi gerektiren bir meslektir. Her meslek gurubunda olduğu gibi din görevliliğinin de hem bilgi hem de uygulama yönü bulunmaktadır. Din görevliliğinin bilgi yönünü, Anadolu imam hatip lisesi öğretim programlarında bulunan meslek dersleri, genel kültür dersleri ve seçmeli dersler; uygulama yönünü ise Hitabet ve Mesleki Uygulama dersi oluşturmaktadır.

Hitabet ve Mesleki Uygulama Dersi Öğretim Programının hazırlanmasında eğitim bilimlerinin, din eğitimi biliminin ve iletişim biliminin araştırmaya dayalı olarak ürettiği yeni bilgiler göz önünde bulundurulmuştur.

Anadolu imam hatip lisesi öğrencilerine din görevliliği formasyonu kazandırmayı amaçlayan Hitabet ve Mesleki Uygulama Dersi Öğretim Programında altı ünite yer almaktadır.

Hitabet ve Mesleki Uygulama Dersi Öğretim Programı ile 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri"ne uygun olarak öğrencilerin;

- Hitabet ve mesleki uygulamaların din hizmetlerindeki önemini kavraması,
- Toplumla iletişim kurma becerisi kazanması,
- Din hizmeti uygulamalarının aşamalarını bilmesi,
- Farklı mekân ve ortamlarda din hizmeti uygulamalarını usulüne uygun olarak gerçekleştirmesi,
- İmam hatiplik, müezzinlik, vaizlik/vaizelik ve Kur'an öğreticiliği uygulama becerisi kazanması,
- Din hizmeti uygulamalarını yapmaya istekli olması amaçlanmaktadır.

8.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Hitabet ve Mesleki Uygulama Dersi Öğretim Programında yer alan ve ezberlenmesi istenen dualara yönelik etkinlikler yapılmalı; ayrıca lafız ve anlam bütünlüğü göz önünde bulundurularak öğrencilerin duaların anlamlarını da kavramları sağlanmalıdır.
2. Hitabet ve Mesleki Uygulama dersinde konu ve kazanımlar işlenirken; uygulama becerisinin yeteneğe bağlı yönü dikkate alınmalıdır. Bu bakımdan uygulamaya yönelik etkinliklerde bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.
3. Hitabet ve Mesleki Uygulama dersinde ünitelerin sonunda, ünite içerikleri ile uyumlu farklı alanlardaki hitabet örneklerine yer verilecektir.
4. Mesleki uygulama etkinliklerinde öğrenciler kendilerini geliştirebilmeleri için yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmeli ve uygulama yapma konusunda teşvik edilmelidir.

8.3. KAVRAMLAR

- Akika
- Aşır
- Cami
- Cemaat
- Cihad
- Davet
- Dua
- Emr-i bi'l-maruf ve nehy-i ani'l-münker
- Gasil
- Gazilik
- Hatim
- Hatip
- Hitabet
- Hutbe
- İstılah
- İlahi
- İmam-hatip
- İrşad
- İrtica
- İstiğfar
- Kürsü
- Mahfil
- Mescit
- Mevlit
- Mihrap
- Minare
- Minber
- Miras
- Mukabele
- Musalla
- Mûsikî
- Müezzin
- Müftü
- Taziye
- Tebliğ
- Tekbir
- Salâ
- Şehitlik
- Şerefe Şifahi
- Tekfin
- Tesbihat
- Teşyi
- Tevbe
- Vaaz
- Vaiz
- Vasiyet
- Velime

8.4. HİTABET VE MESLEKİ UYGULAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

ÜNİTELER		KAZANIM SAYILARI	DERS SAATİ
1.	Din Hizmetleri ve İletişim	8	10
2.	Dinî Hitabet	5	6
3.	Dinî Hitabet Türü Olarak Hutbe ve Vaaz	11	24
4.	Din Hizmetlerinde Cami Mûsikîsi	3	12
5.	Dinî Merasimlerde Hitabet ve Dua	3	12
6.	Cenaze Adabı	7	8
TOPLAM		37	72

HİTABET VE MESLEKİ UYGULAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1. ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE	4. ÜNİTE	5. ÜNİTE	6. ÜNİTE
DİN HİZMETLERİ VE İLETİŞİM	DİNÎ HİTABET	DİNÎ HİTABET TÜRÜ OLARAK HUTBE VE VAAZ	DİN HİZMETLERİNDE CAMİ MÛSİKİSİ	DİNÎ MERASİMLERDE HİTABET VE DUA	CENAZE ADABI
<ol style="list-style-type: none"> 1. Din Hizmetleri <ol style="list-style-type: none"> 1.1. İrşad, Tebliğ ve Davette Genel İlkeler 1.2. Din Görevlisinin Nitelikleri 1.3. Din Hizmetlerinde Görevler <ol style="list-style-type: none"> 1.3.1. Müftülük ve Vaizlik 1.3.2. İmam Hatiplik ve Uygulaması 1.3.3. Müezzinelik ve Uygulaması 1.3.4. Kur'an Kursu Öğreticiliği ve Uygulaması 2. Din Hizmetlerini Zorlaştıran Sorunlar 3. Din Hizmetlerinde Hedef Kitle 4. Din Hizmetlerinde İletişim <ol style="list-style-type: none"> 4.1. İletişimin Temel İlke ve Unsurları 4.2. Dinî İletişimde Üslup 4.3. Dinî İletişimde Beden Dili 4.4. Din Hizmetlerinde İletişim Sorunları 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Din Hizmetlerinde Hitabet ve Önemi 2. Dinî Hitabetin İlkeleri 3. Dinî Hitabette Planlama ve Uygulama <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Amaç ve Konu Belirleme 3.2. Plan Yapma 3.3. Bilgi Toplama ve Düzenleme 3.4. Bilgi Aktarma İlke ve Yöntemleri 4. Dinî Hitabette Değerlendirme 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hutbe ve Hatiplik <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Hutbe ile İlgili Dinî Hükümler 1.2. Hutbe Duaları 1.3. Hutbe Örnekleri 1.4. Hutbe Sunumu 2. Vaaz ve Vaizlik <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Vaaz Duaları 2.2. Vaaz Örnekleri 2.3. Vaaz ve Ders Sunumu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mûsikî ve Dinî Mûsikî 2. Cami Mûsikîsi <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Ezan ve Kamet 2.2. Namaz Tesbihatı 2.3. Aşır 2.4. Tekbir 2.5. Salâ 2.6. Mevlit 2.7. İlahi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Din Hizmetlerinde Duanın Yeri 2. Dinî Merasimlerde Hitabet ve Dua <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Ezan Duası 2.2. Yemek ve İftar Duası 2.3. Hatim ve Mevlit Duaları 2.4. Tevbe İstiğfar Duası 2.5. Kurban Duası 2.6. Mübarek Gün ve Geceler 2.7. Ad Koyma Merasimi 2.8. Sünnet Merasimi 2.9. Nişan ve Nikâh Merasimi 2.10. Hacı Uğurlama Merasimi 2.11. Asker Uğurlama Merasimi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vefat Anında Yapılması Gerekenler 2. Vefat Sonrası Yapılması Gerekenler <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Cenazenin Yıkınması ve Kefenlenmesi 2.2. Cenaze Namazı ve Duaları 2.3. Vefat Edenin Borç, Vasiyet ve Mirası 2.4. Defin ve Taziye

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
1. DİN HİZMETLERİ VE İLETİŞİM	1. Din Hizmetleri	Bu ünite sonunda öğrenciler;	1. kazanım işlenirken cihad konusuna ve “emr-i bi’l-maruf ve nehy-i ani’l-münker”in cihadın bir türü olduğuna değinilecek; bunun İslami ve mesleki sorumluluk açısından önemine vurgu yapılacaktır.
	1.1. İrşad, Tebliğ ve Davette Genel İlkeler	1. Din hizmetlerindeki temel kavramları açıklar.	2. kazanım işlenirken din hizmetlerinin toplumsal hayattaki önemi ve manevi değeri ayet ve hadislerle açıklanacaktır. Ayrıca imamlık ve müezzinlik konuları ele alınırken klasik fıkıh kitaplarındaki imamet ve müezzinlikte aranan şartlara kısaca değinilecek; Peygamberimizin müezzinlerine yer verilecektir.
	1.2. Din Görevlisinin Nitelikleri	2. Din görevlisinin sahip olması gereken nitelikleri kavrar.	3. kazanım işlenirken imamlık ve müezzinlikle ilgili dinî hükümler de açıklanacaktır.
	1.3. Din Hizmetlerinde Görevler	3. Din hizmeti uygulamalarının gerektirdiği kişisel, mesleki ve toplumsal özelliklere sahip olmaya özen gösterir.	5. kazanım işlenirken cami dışı din hizmetleri kapsamında din görevlisinin hasta ziyareti, hapisane ziyaretleri, huzur evleri ile sevgi evleri gibi ihtiyaç alanlarında yapması gereken resmî veya gönüllü hizmetlere de değinilecektir.
	1.3.1. Müftülük ve Vaizlik	4. Din hizmeti uygulamalarının toplumsal işlevini ve manevi değerini fark eder.	6. kazanım işlenirken hedef kitlenin kültürel, sosyal, ekonomik, dinî özelliklerinin dikkate alınması; davet, tebliğ, irşad ve diğer din hizmetleri çalışmalarında bu durumların göz önünde bulundurulması konularına vurgu yapılacaktır.
	1.3.2. İmam Hatiplik ve Uygulaması	5. Cami içi ve dışı din hizmetlerini uygular.	8. kazanım işlenirken dinî iletişimde üslup ve beden dili kapsamında ulû’l-azm peygamberlerin ve özellikle Peygamberimizin davet üslubundan örnekler verilecektir. Ayrıca din görevliliğinin mesleki temsil nitelikleri bakımından; giyim kuşam, ses, telaffuz, jest ve mimikler konusunda ölçülü, dengeli ve örnek olmasına da değinilecektir.
	1.3.3. Müezzinlik ve Uygulaması	6. Din hizmetlerini yerine getirirken karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirir.	Kavramlar: İrşad, davet, tebliğ, cihad, emr-i bi’l-maruf ve nehy-i ani’l-münker, cami, mescit, cemaat, imam hatip, müezzin, vaiz, müftü.
	1.3.4. Kur’an Kursu Öğreticiliği ve Uygulaması	7. Din hizmetlerinde hedef kitlenin özelliklerini tanımanın önemini fark eder.	
	2. Din Hizmetlerini Zorlaştıran Sorunlar	8. Din hizmetleri için gerekli iletişim becerilerini sergiler.	
	3. Din Hizmetlerinde Hedef Kitle		
4. Din Hizmetlerinde İletişim			
4.1. İletişimin Temel İlke ve Unsurları			
4.2. Dinî İletişimde Üslup			
4.3. Dinî İletişimde Beden Dili			
4.4. Din Hizmetlerinde İletişim Sorunları			

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
2. DİNİ HİTABET	<ol style="list-style-type: none"> 1. Din Hizmetlerinde Hitabet ve Önemi 2. Dinî Hitabetin İlkeleri 3. Dinî Hitabette Planlama ve Uygulama <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Amaç ve Konu Belirleme 3.2. Plan Yapma 3.3. Bilgi Toplama ve Düzenleme 3.4. Bilgi Aktarma İlke ve Yöntemleri 4. Dinî Hitabette Değerlendirme 	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Din hizmetlerinde hitabetin yerini ve önemini kavrar. 2. Dinî hitabetin ilkelerini açıklar. 3. Dinî hitabette planlama ve uygulama aşamalarını açıklar. 4. Dinî hitabette konuların özelliğine göre kaynak seçimi yapar. 5. Dinî hitabette değerlendirme ölçütlerini açıklar. 	<p>1 ve 2. kazanımlar işlenirken konu ayet ve hadislerden örneklerle açıklanacaktır.</p> <p>4. kazanım işlenirken dinî hitabette birincil kaynak kullanmanın önemine vurgu yapılacaktır; bu kapsamda klasik akaid, siyer, tefsir, hadis ve fıkıh kaynaklarına da kısaca değinilecektir.</p> <p>5. kazanım işlenirken vaaz ve hutbe değerlendirme formu oluşturulacaktır; bu forma göre farklı ortamlarda yapılan üç örnek vaaz ve hutbe metninin değerlendirmesi yapılacaktır.</p> <p>Kavramlar:</p> <p>Hitabet, hatip, şifahi, irticali.</p>

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
3. DİNİ HİTABET TÜRÜ OLARAK HUTBE VE VAAZ	1. Hutbe ve Hatiplik	Bu ünite sonunda öğrenciler;	Ünite genelinde dualar anlamlarıyla birlikte verilecektir.
	1.1. Hutbe ile İlgili Dinî Hükümler	1. Hutbe ve hatiplik kavramlarını açıklar.	Ünite sonunda Peygamberimizden ve Hulefa-i Raşidîn'den hutbe örnekleri verilecektir.
	1.2. Hutbe Duaları	2. Hutbe ile ilgili dinî hükümleri kavrar.	2. kazanım işlenirken cuma günü, cuma saati, cuma namazı ve hutbenin önemiyle ilgili ayet ve hadis örnekleri verilecektir.
	1.3. Hutbe Örnekleri	3. Hutbe dualarını ezbere okur.	2. kazanım işlenirken cuma günü, cuma saati, cuma namazı ve hutbenin önemiyle ilgili ayet ve hadis örnekleri verilecektir.
	1.4. Hutbe Sunumu	4. Hutbe sunumunda dikkat edilecek hususları fark eder.	3. kazanım işlenirken kız öğrenciler, hutbe dualarını ezberlemeye zorlanmayacaktır. Ayrıca bayram namazının kılınışına kısaca değinilecek; bayram hutbelerine örnekler verilecektir.
	2. Vaaz ve Vaizlik	5. Hitabet ilkelerine uygun hutbe hazırlar ve sunar.	7. kazanım işlenirken vaazın din hizmetlerindeki yerine ve önemine vurgu yapılacaktır. Ayrıca kız öğrencilere yönelik Kur'an Kursu öğreticiliği ve vaizlik gibi uygulamalara yer verilecektir.
	2.1. Vaaz Duaları	6. İncelediği veya dinlediği bir hutbeyi hitabet tekniği açısından değerlendirir.	6. ve 11. kazanımlar işlenirken hutbe ve vaaz izleme ve değerlendirme formları kullanılacaktır.
	2.2. Vaaz Örnekleri	7. Vaaz ve vaizlik kavramlarını açıklar.	Kavramlar:
	2.3. Vaaz ve Ders Sunumu	8. Vaaz dualarını ezbere okur.	Hutbe, hatip, vaaz, vaiz, minber, mihrap.
		9. Vaaz ve ders sunumunda dikkat edilecek hususları fark eder.	
	10. Hitabet ilkelerine uygun vaaz hazırlar ve sunar.		
	11. İncelediği veya dinlediği bir vaazı hitabet tekniği açısından değerlendirir.		

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
4. DİN HİZMETLERİNDE CAMİ MÜSİKİSİ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mûsikî ve Dinî Mûsikî 2. Cami Mûsikîsi <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Ezan ve Kamet 2.2. Namaz Tesbihatı 2.3. Aşır 2.4. Tekbir 2.5. Salâ 2.6. Mevlit 2.7. İlahi 	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mûsikîyi ve dinî mûsikîyi tanımlar. 2. Cami mûsikîsinin çeşitlerini açıklar. 3. Cami mûsikîsi çeşitlerini usulüne uygun olarak icra eder. 	<p>Ünite genelinde dualar anlamlarıyla birlikte verilecektir.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kazanım işlenirken dinî mûsikînin din hizmetlerindeki yerine ve önemine kısaca değinilecektir. 2. kazanım işlenirken salâ çeşitlerine ve aşır ile ilahi seçiminde dikkat edilecek hususlara kısaca değinilecektir. 3. kazanım işlenirken uygulama yapma konusunda öğrenciler teşvik edilecektir. Ayrıca uygulama çalışmalarında görsel ve işitsel materyallerden faydalanılacaktır. <p>Kavramlar:</p> <p>Mûsikî, tesbihat, aşır, mevlit, tekbir, salâ, ilahi, kürsü, minare, şerefe, mahfil.</p>

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
5. DİNİ MERASİMLERDE HİTABET VE DUA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Din Hizmetlerinde Duanın Yeri 2. Dinî Merasimlerde Hitabet ve Dua <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Ezan Duası 2.2. Yemek ve İftar Duası 2.3. Hatim ve Mevlit Duaları 2.4. Tevbe İstiğfar Duası 2.5. Kurban Duası 2.6. Mübarek Gün ve Geceler 2.7. Ad Koyma Merasimi 2.8. Sünnet Merasimi 2.9. Nişan ve Nikâh Merasimi 2.10. Hacı Uğurlama Merasimi 2.11. Asker Uğurlama Merasimi 	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Din hizmetlerinde duanın yerini kavrar. 2. Çeşitli merasimlere uygun dua yapar. 3. Çeşitli merasimlere uygun konuşmalar hazırlar ve sunar. 	<p>Ünite genelinde dualar anlamlarıyla birlikte verilecektir.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kazanım işlenirken Kur'an-ı Kerim'den ve Peygamberimizden dua örnekleri verilecektir. 2. kazanım işlenirken "Asker Uğurlama Merasimi" konusunda cihad, şehitlik ve gazilik konularına değinilecek ve 15 Temmuz'a atıf yapılacaktır. <p>Kavramlar:</p> <p>Cihad, şehitlik, gazilik, dua, tevbe, istiğfar, hatim, mukabele, akika, velime.</p>

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
6. CENAZE ADABI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vefat Anında Yapılması Gerekenler 2. Vefat Sonrası Yapılması Gerekenler <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Cenazenin Yıkanması ve Kefenlenmesi 2.2. Cenaze Namazı ve Duaları 2.3. Vefat Edenin Borç, Vasiyet ve Mirası 2.4. Defin ve Taziye 	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vefat anında yapılması gerekenleri kavrar. 2. Cenazeyi dinî vecibelere göre yıkar ve kefenler. 3. Cenaze namazını usulüne uygun olarak kıldırır. 4. Cenaze dualarını ezbere okur. 5. Cenaze için dua ve konuşma yapar. 6. Cenazenin İslam geleneğine göre defin hizmetlerini yerine getirir. 7. Vefat edenin yakınlarına başsağlığı dilemeye ve üzüntüsünü paylaşmaya özen gösterir. 	<p>Ünite genelinde dualar anlamlarıyla birlikte verilecektir. Ayrıca cenaze ile ilgili kavramlar ıstılahaya uygun olarak verilecektir.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kazanım işlenirken vefat eden bir Müslüman'a karşı diğer Müslümanların dinî sorumlulukları üzerinde durulacaktır. 6. kazanım işlenirken şehitlerle ilgili uygulamalara değinilecektir. 7. kazanım işlenirken halk arasında yaygın olarak bilinen yedisi, kırkı, elli ikisi gibi uygulamaların dinî herhangi bir dayanağının olmadığı vurgusu yapılacaktır. <p>Kavramlar: İstılah, tekfin, teşyi, gasil, musalla, taziye, vasiyet, miras.</p>